

Національний
банк України

Звіт про фінансову стабільність

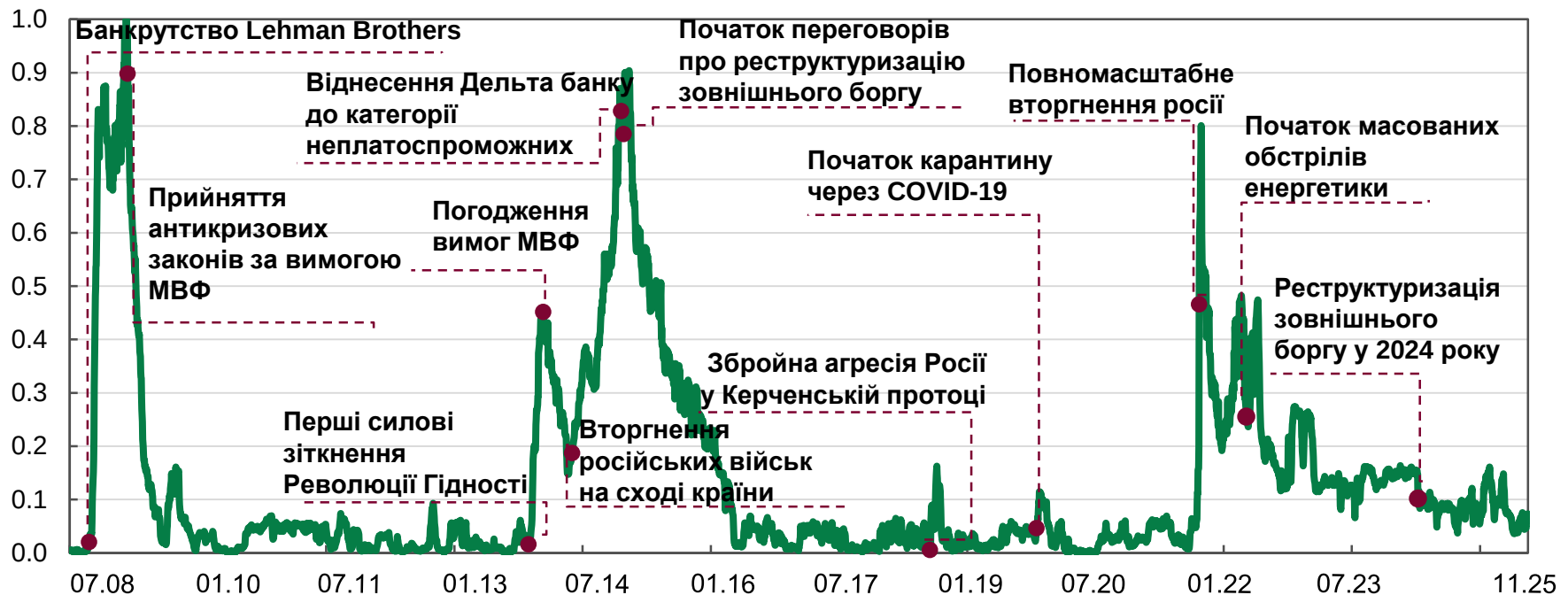
18 грудня 2025 року

Головне

- Фінансові установи сприяють відновленню економіки.
- Макроекономічні умови залишалися в цілому сприятливими для роботи фінансових установ, війна і надалі є головним ризиком для їх діяльності.
- Доходи бізнесу зростають, передусім завдяки вищим цінам, тоді як виробництво стримують високі безпекові ризики, дефіцит кадрів та електроенергії.
- Зовнішня фінансова підтримка залишатиметься запорукою макроекономічної стійкості, водночас зберігаються ризики її неритмічності або недостатності.
- Банківська система залишається стабільною, ліквідною, жваво нарощує кредитування бізнесу і населення.
- Річне зростання кредитів бізнесу прискорилося до 35%, банки кредитують бізнеси різних розмірів, форм власності та галузей. Уперше з 2021 року зросло проникнення кредитів бізнесу відносно ВВП.
- Приріст портфеля роздрібних позик близький до 33% за рік в усіх сегментах.
- Завдяки активному кредитуванню банки дещо поліпшили чисту процентну маржу за незмінних процентних ставок.
- Однак нарощення операційних витрат знижує рентабельність сектору, а підвищення ставки податку на прибуток банків у 2026 році обмежує можливості нарощувати операції надалі.
- Капітал банків достатній для підтримання стійкості та подальшого кредитування навіть в умовах кризи, тож НБУ планує наблизити вимоги до капіталу до стандартів ЄС.
- Трансформація страхового ринку триває і вже дала плоди – зросли стійкість та прозорість сектору.

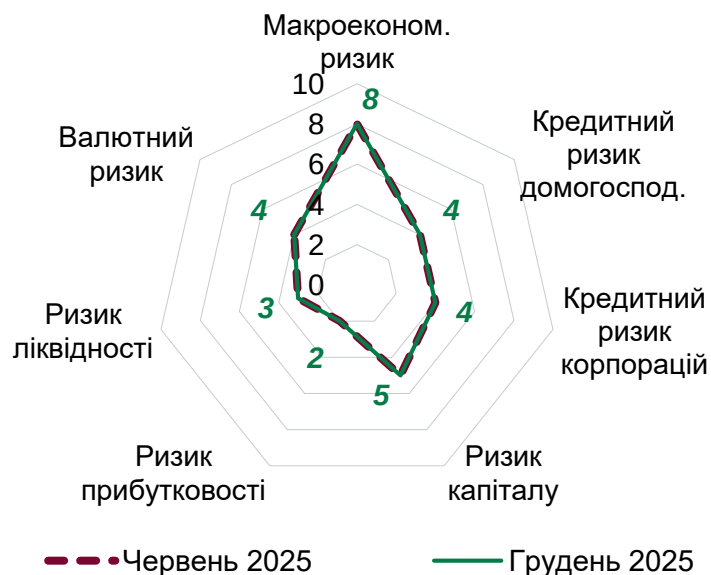
Індекс фінансового стресу знову знизився

Джерело: НБУ.

- ІФС у II півріччі залишався волатильним через одночасне погіршення декількох показників: зростання спредів за єврооблігаціями та коливання коштів клієнтів банків.
- Проте у листопаді рівень стресу знизився і був найнижчим із початку повномасштабного вторгнення.
- Банківський субіндекс залишається низьким, його зростання через погіршення коефіцієнтів ліквідності було нетривалим.

Оцінка рівня ризиків за картою не змінилася

Макроекономічний ризик. Прогнозні темпи зростання економіки дещо знизилися. Дефіцит поточного рахунку розширився. Дефіцит держбюджету, державний і валовий зовнішній борг до ВВП значні. Міжнародна допомога пом'якшує вплив цих ризиків.

Кредитний ризик домогосподарств. Якість роздрібного портфеля надалі поліпшується, проте банки очікують певного її погіршення.

Кредитний ризик корпорацій. Рівень дефолтів надалі знижувався. Фінансові результати підприємств задовільні. Натомість банки прогнозують певне погіршення якості корпоративних кредитів.

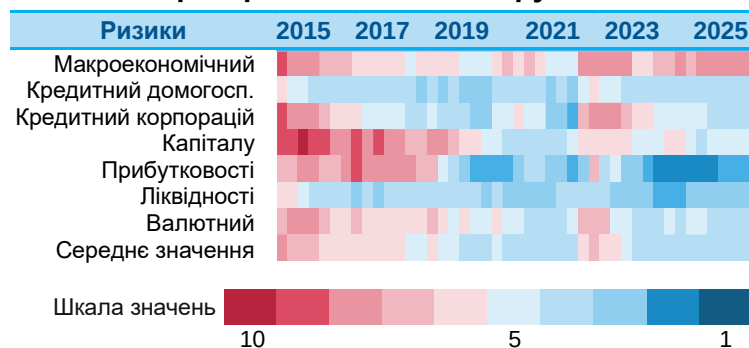
Ризик капіталу. Достатність капіталу сектору перевищує чинні вимоги. Наявний капітал банки використовують для кредитування та формування буферів. Податок стримуватиме нарощення капіталу.

Ризик прибутковості. Банки утримують високу чисту процентну маржу та помірне резервування.

Ризик ліквідності. Коефіцієнт $LCR_{\text{ВВ}}$ істотно вищий за регуляторний мінімум. Обсяг ВЛА залишається значним.

Валютний ризик. Певне підвищення волатильності валютного курсу не створює загроз. Міжнародна допомога сприяє нарощенню резервів.

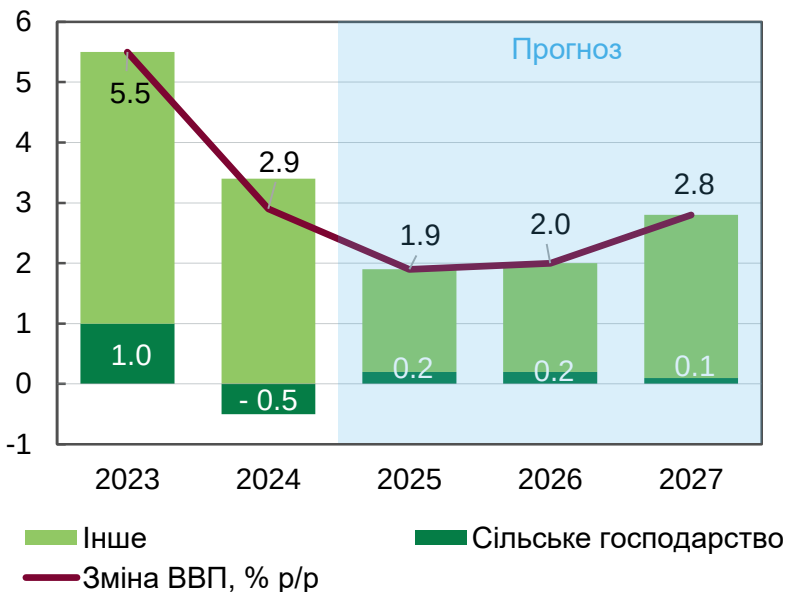
Теплова карта фінансового сектору

Джерело: НБУ.

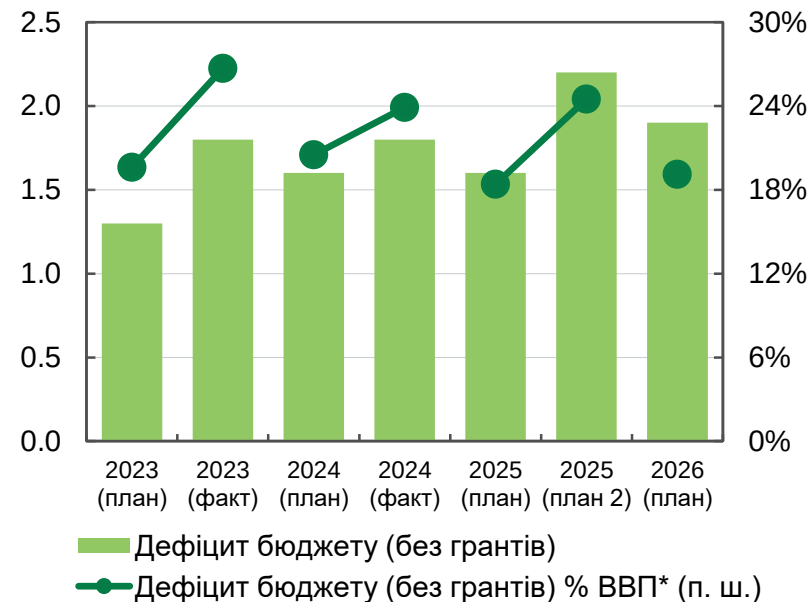
Війна та невизначеність – надалі ключові виклики

Зміна реального ВВП та внесок сільського господарства в економічне зростання, в. п.

Джерело: ДССУ, прогноз НБУ.

Дефіцит державного бюджету в 2023–2026 роках, трлн грн

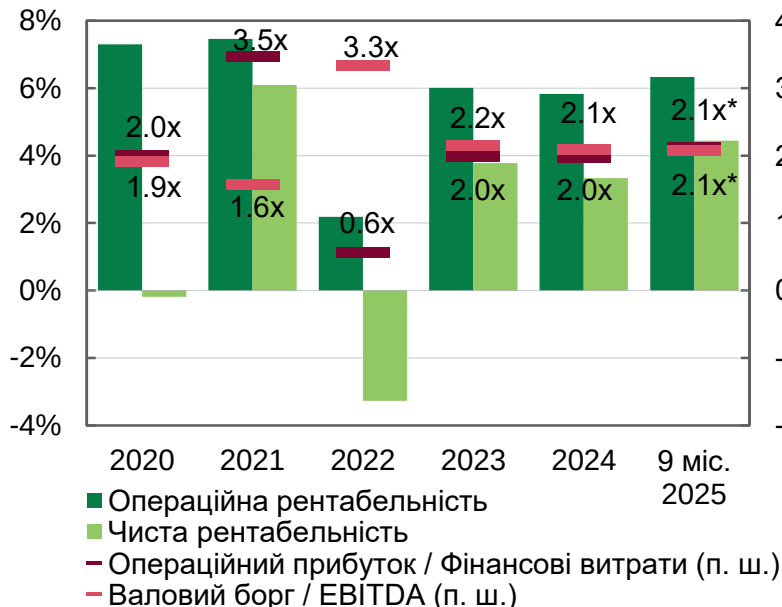
* План – перша версія Закону України “Про Державний бюджет України” на відповідний рік. План 2 2025 року – затверджені обсяги з урахуванням змін станом на жовтень 2025 року.

Джерело: ДКСУ, розрахунки НБУ.

- Переговори про досягнення миру інтенсифікувалися, проте поки не забезпечили бажаного результату через небажання росії завершувати війну.
- Атаки ворога та породжений ними енергодефіцит стримують економічну активність, оборона потребує значних бюджетних витрат.
- ЄС докладає зусиль, щоб гарантувати безперебійність та достатність зовнішнього фінансування України.

Бізнес нарощує доходи переважно завдяки зростанню цін

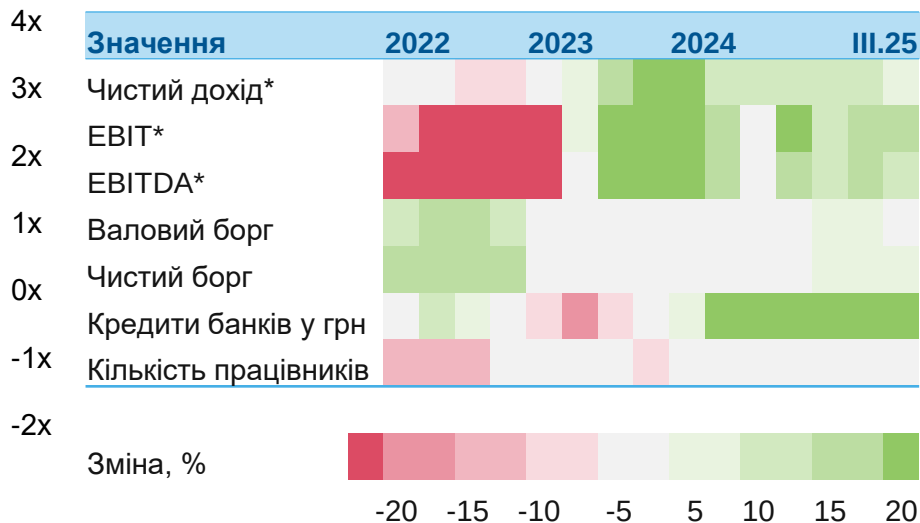
Прибутковість і боргове навантаження компаній реального сектору

* За 12 місяців до вересня 2025 року.

Джерело: Портал відкритих даних, розрахунки НБУ.

Теплова карта діяльності компаній реального сектору, зміна р/р

* Розраховано за ковзною сумою за останні 12 місяців.

Валовий та чистий борг відповідно до фінансової звітності підприємств.

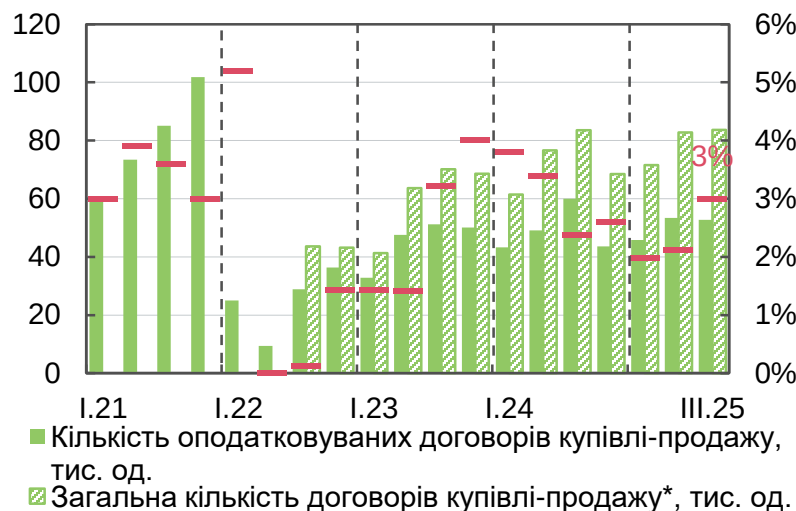
Чисті кредити в банках на суму понад 2 млн грн.

Джерело: Портал відкритих даних, розрахунки НБУ.

- Доходи бізнесу зростають на близько 10% у рік, передусім завдяки вищим цінам, тоді як виробництво стримують високі безпекові ризики, дефіцит кадрів та електроенергії.
- Боргове навантаження підприємств помірне, вони зберігають фінансову стійкість та доступ до банківських позик.
- Зростання доходів населення посилює потенціал для нарощення роздрібних позик.

На ринку нерухомості затишшя

Активність на ринку житла

* За даними Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, що включає неоподатковувані угоди.

Джерело: Мін'юст, ФДМУ, НАІС, дані банків.

Відношення “ціна до оренди” та “ціна до доходу” в Києві

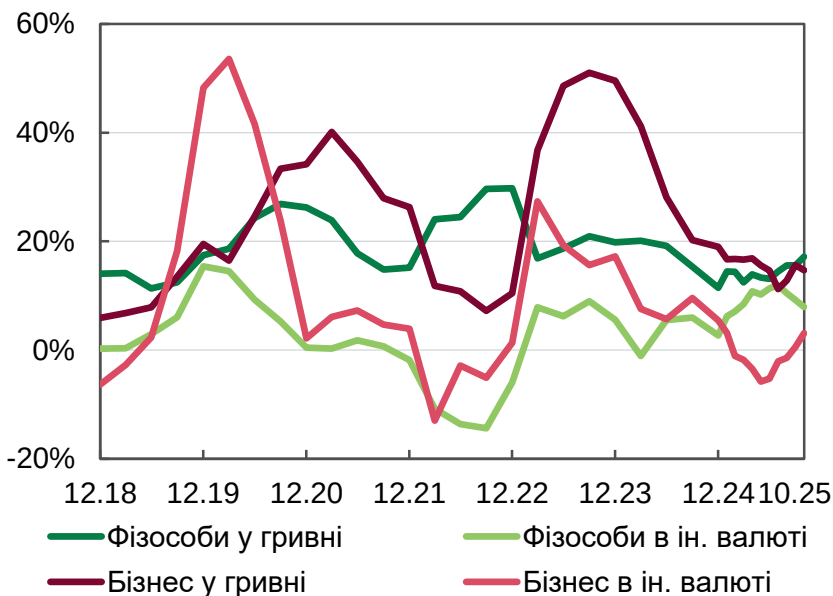

Джерело: ДССУ, сайти агентств з нерухомості, сайти агрегаторів вакансій, розрахунки НБУ.

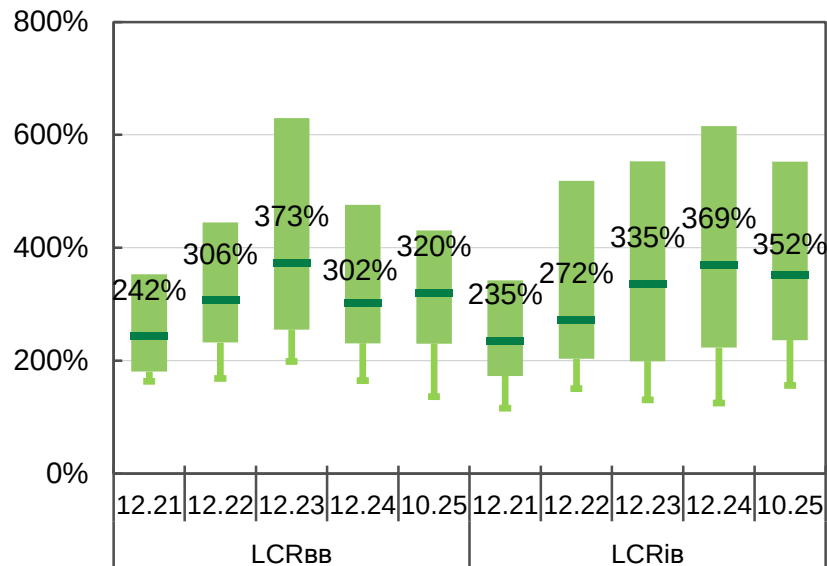
- Активність на ринку житла вже півтора року не змінюється через високі безпекові ризики та зменшення попиту внаслідок сповільнення внутрішньої міграції; пропозиція стагне, ціни на житло переважно стали.
- Історично низьке відношення ціни житла до доходу – менш ніж 9х – не стимулює активніше придбавати житло через високі безпекові ризики.
- Впровадження заходів Стратегії з розвитку іпотечного кредитування має надати поштовх для розвитку ринку іпотеки, а в перспективі – будівництва.

Ліквідність банків повертається до довоєнного стану

Річні темпи зміни коштів бізнесу та фізичних осіб

Коефіцієнти покриття ліквідністю в усіх валютах (LCR_{вв}) та в іноземних валютах (LCR_{ів})

Грані прямокутника – перший та третій квартилі розподілу. Лінія всередині прямокутника – медіана. Нижні лінії поза прямокутником – мінімум. Нормативне значення – 100%.

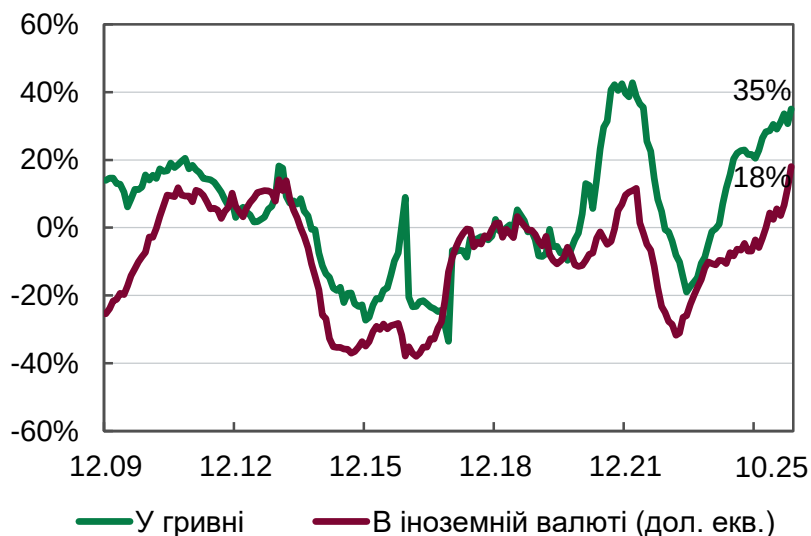
Джерело: НБУ.

Джерело: НБУ

- Банки зберігають значний запас ліквідності, нормативи короткострокової ліквідності LCR надалі більш як утричі перевищують мінімальні значення.
- Водночас частка високоліквідних активів банків в активах повертається до показників перед повномасштабним вторгненням, із початку року вона знизилася на 6 в. п. до 34%.
- Припливи коштів клієнтів до банків уповільнюються, що зумовлює активну конкуренцію між банками та потребує виваженіше управляти ризиком ліквідності.

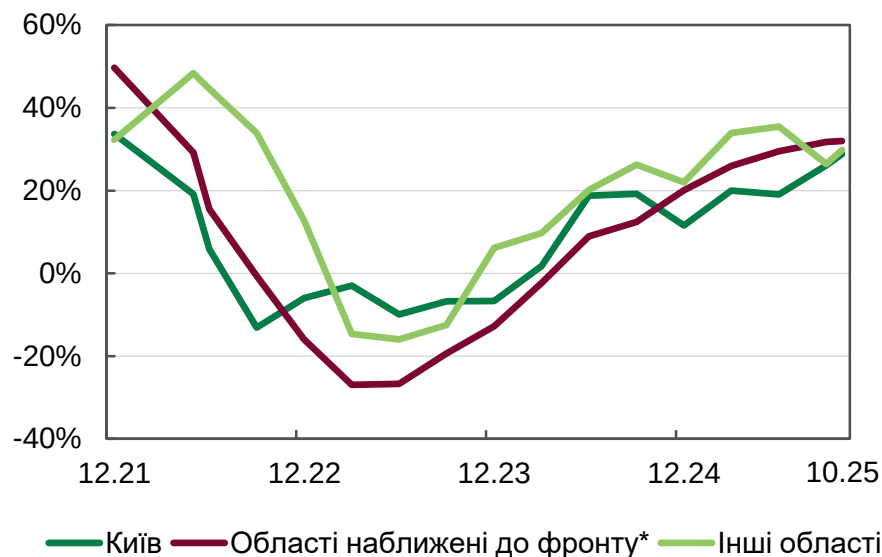
Високі темпи бізнес-кредитування зберігаються

Річна зміна чистих кредитів бізнесу, р/р

У банках, платоспроможних на кожну звітну дату.
Джерело: НБУ.

Зміна чистого гривневого корпоративного портфеля, млрд грн

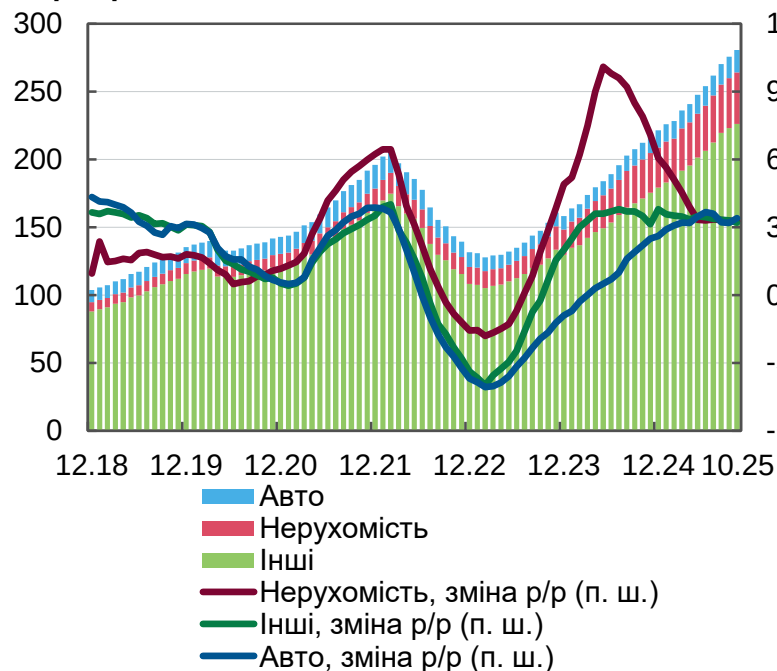

Кредити понад 2 млн грн. За винятком фінансових та державних підприємств. * Донецька, Запорізька, Луганська, Миколаївська, Сумська, Харківська, Херсонська.
Джерело: НБУ.

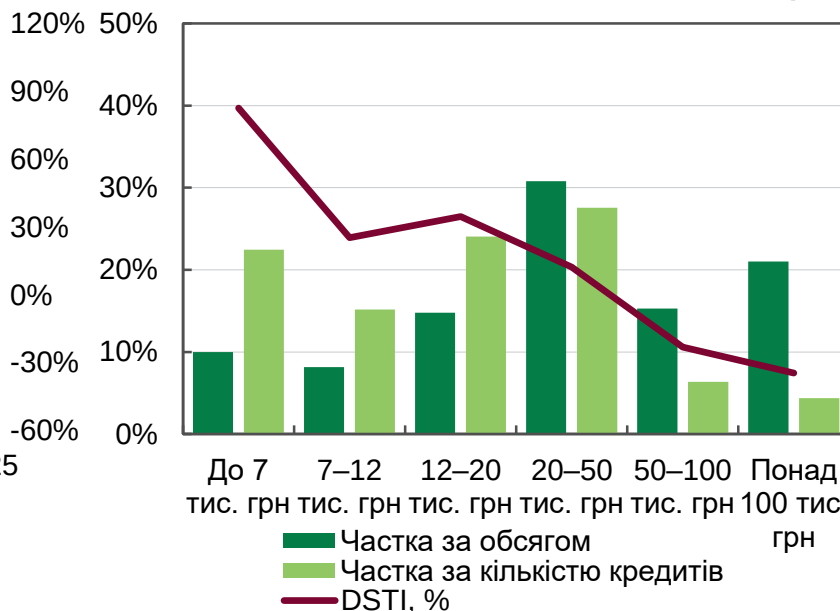
- Чисті гривневі кредити бізнесу в листопаді зросли на 35% у річному вимірі, позбавилося кредитування в іноземній валюті, банки очікують збереження кредитного попиту.
- Банки дедалі менше покладаються на субсидії, кредитуючи на ринкових умовах, фокусування державної підтримки підтримує кредитування у прифронтових областях.
- Підвищення частки держкомпаній у портфелі не викликає занепокоєнь під час війни, однак потребуватиме контролю надалі.

Роздрібний портфель зростає, потенціал кредитування значний

Обсяг чистих гривневих кредитів фізичним особам, млрд грн

Композиція портфеля та DSTI в розрізі груп позичальників за доходами на 1 жовтня 2025 року

DSTI – співвідношення витрат на обслуговування боргу до доходів.

Ураховані лише позичальники з відомими доходами; їхній портфель становить 43% валового гривневого роздрібного портфеля.

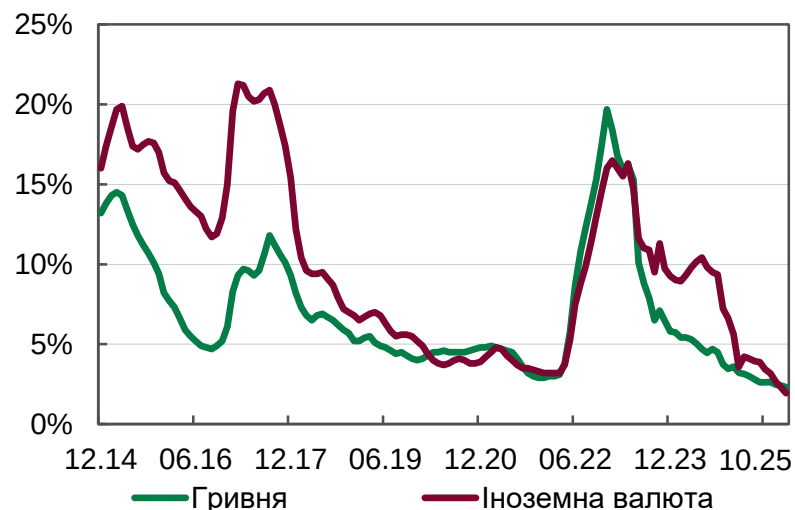
Джерело: НБУ.

Джерело: НБУ.

- Роздрібний портфель зростає на 33% в рік завдяки стійким споживчим настроям та активній конкуренції банків за позичальників.
- Боргове навантаження клієнтів банків зросло протягом року, але залишається прийнятним – DSTI клієнтів, доходи яких банки підтвердили, становить 27%.
- Банки приділяють недостатньо уваги визначенню доходів клієнтів для оцінки їхньої платоспроможності та ризиків.

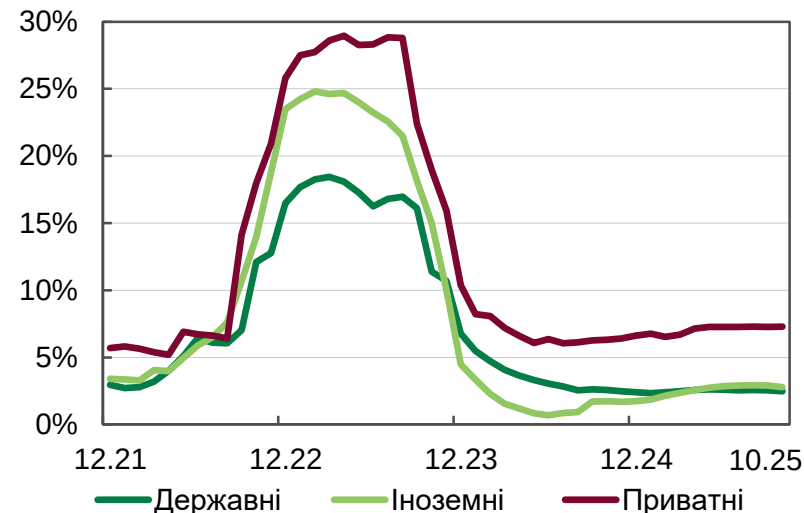
Якість кредитів – висока

Частка дефолтів* бізнесу за 12 місяців до дати за кількістю, згладжені показники

Кредити понад 2 млн грн. * Відповідно до Положення № 351.
Джерело: НБУ.

Ануалізована чиста міграція в третю стадію за МСФЗ 9, % відносно обсягу кредитів на 1-ій та 2-ій стадіях

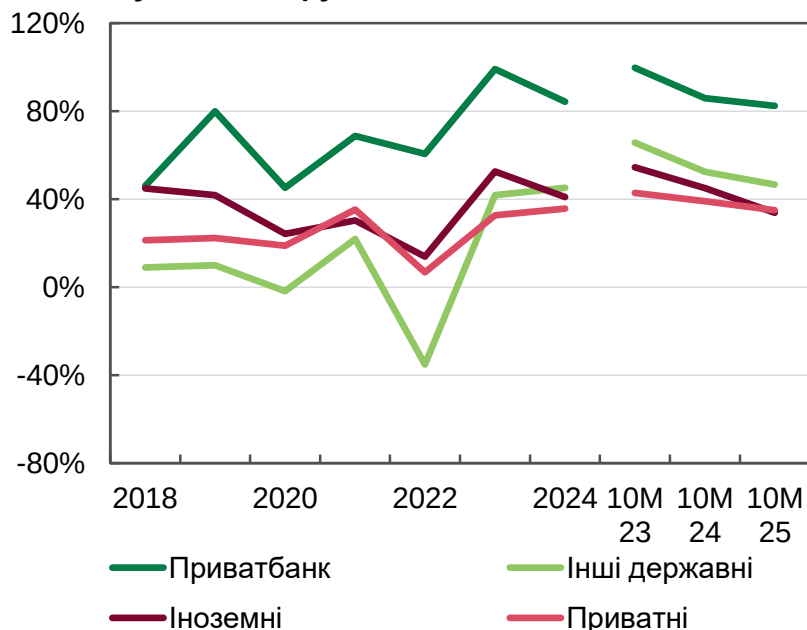

Для 20 банків із найбільшим обсягом роздрібного портфеля в листопаді 2025 року
Джерело: НБУ.

- Частка дефолтів бізнесу за кредитами рекордно низька, що визначає подальше поліпшення оцінок банками якості портфеля та помірні відрахування у резерви.
- Рівень визнання роздрібних кредитів знеціненими стабільно низький, однак різниться між групами банків.
- Належність оцінки банками ризиків роздрібного портфеля надалі оцінюватиметься НБУ, за необхідності можливе застосування додаткових пруденційних інструментів для посилення контролю ризиків.

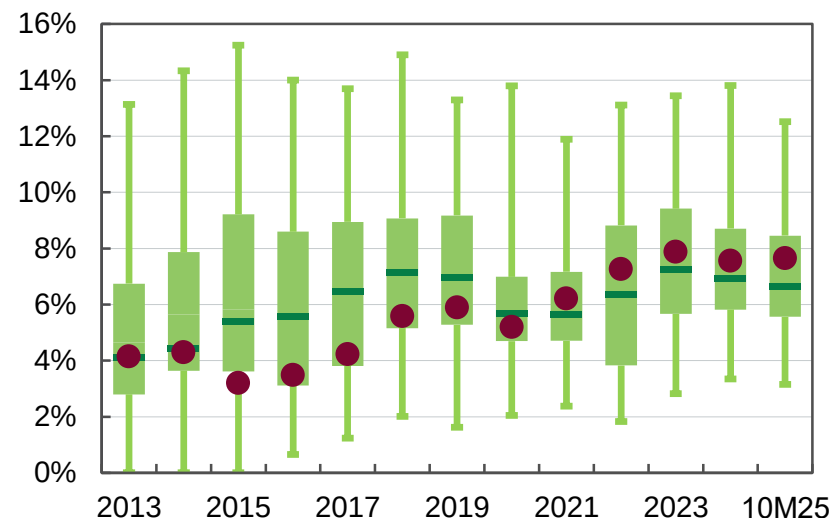
Ефективність банків підтримується завдяки процентній маржі

Рентабельність капіталу за прибутком до оподаткування за групами банків

Джерело: НБУ.

Чиста процентна маржа банків

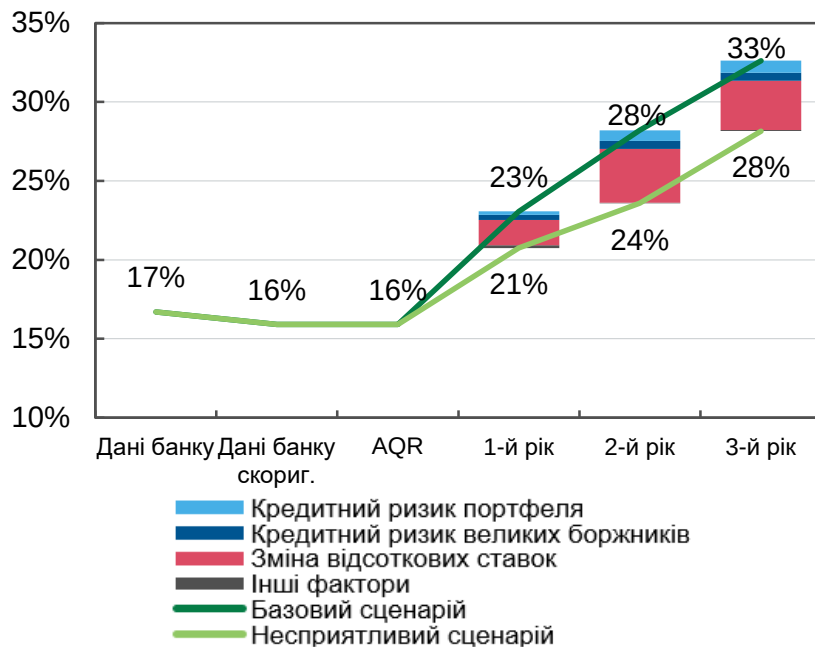
Грані прямокутника – перший та третій кватилі розподілу. Лінія в середині прямокутника – медіана. Крапка – середнє. Верхні та нижні лінії поза прямокутником – п'ятий та 95-й персентилі.

Джерело: НБУ.

- З огляду на стабільну вартість фондування та вищу дохідність активів зросла чиста процентна маржа банків, можливе подальше зниження ставок не створює значних ризиків.
- Задовільна процентна маржа підтримує операційну ефективність сектору, банки зберігають прибутковість, проте рентабельність до оподаткування поволі знижується.
- Підвищене оподаткування є надмірним та знижує інвестиційну привабливість банківського сектору України.

Капітал банків достатній для підтримки операцій навіть у кризу

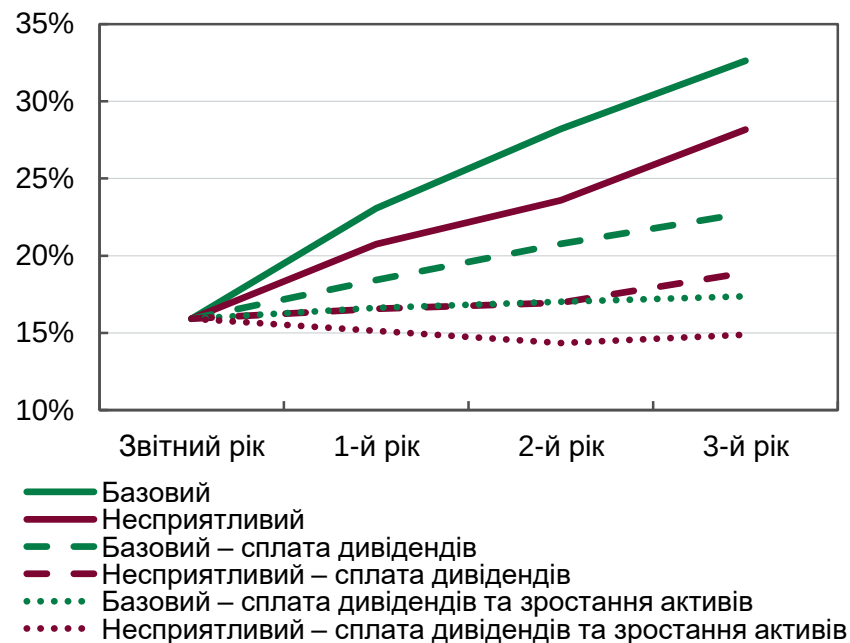
Фактори зміни регулятивного капіталу банку за несприятливого сценарію порівняно з базовим

Зниження достатності капіталу в даних банків скоригованих – наслідок ретроспективного нарахування банками податку.

Джерело: НБУ.

Достатність регулятивного капіталу з урахуванням додаткових сценаріїв

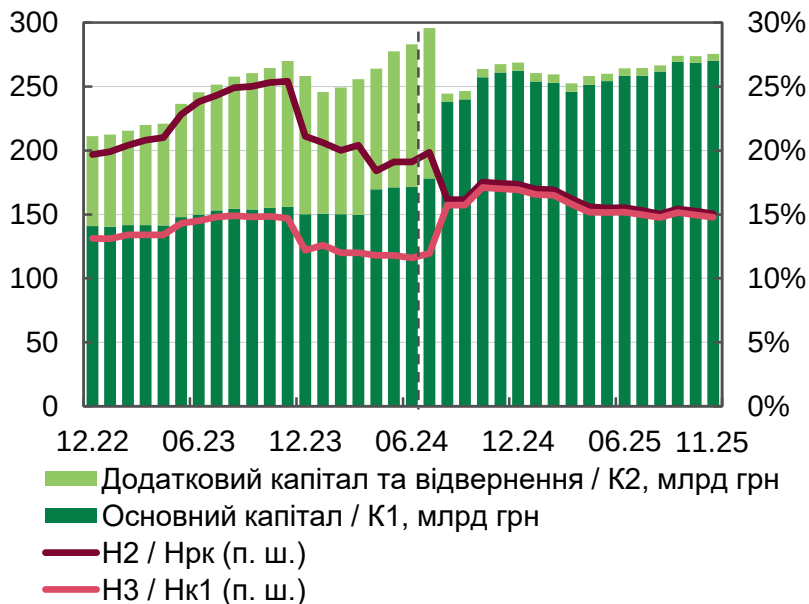

Джерело: НБУ.

- Стрес-тестування виявило, що банки в цілому мають достатньо капіталу та спроможні нарощувати його обсяги навіть за гіпотетичних несприятливих сценаріїв.
- Найбільший вплив на капітал банків відповідно до припущень стрес-тестування має процентний ризик, далі – кредитний.
- Усі банки, для яких встановлено підвищені вимоги до достатності капіталу, виконують програми капіталізації.

Вимоги до достатності капіталу банків зміняться з 2027 року

Складові регулятивного капіталу та нормативи їх достатності

Джерело: НБУ.

Пріоритетність напрямів використання накопичених прибутків банків

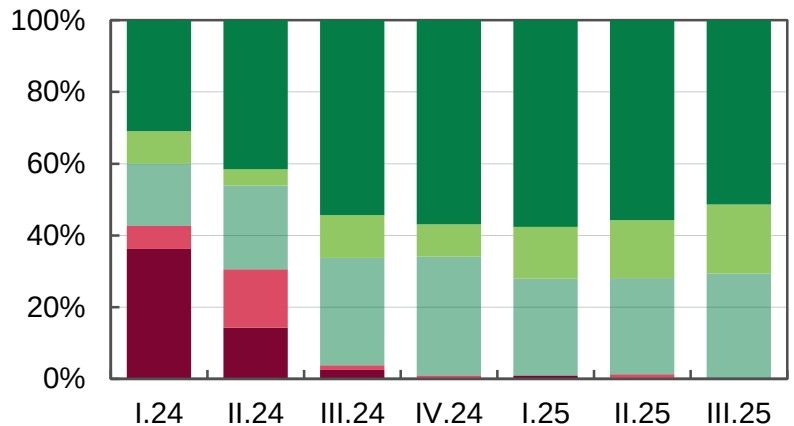
Порядок пріоритетності:

1. Покриття неочікуваних втрат від ризиків, що реалізуються під час війни
2. Виконання відтермінованих вимог до покриття капіталом ризиків:
 - операційного ризику в повній мірі (запроваджено);
 - ринкового ризику (запроваджено);
 - 100% ваг ризику за валютними ОВДП (зараз з урахуванням коригуючих коефіцієнтів вага ризику становить 50%)
3. Виконання нових норм, затвердження яких планується у 2025–2026 роках, зокрема:
 - оновленої структури регулятивного капіталу (запроваджено);
 - коефіцієнта левериджу (запроваджено);
 - оновлених ваг кредитного ризику окремих активів (буде запроваджено з 2026 року);
 - ризик розрахунку (буде запроваджено з 2026 року);
 - ризик коригування кредитної оцінки (буде запроваджено з 2026 року).
4. Дотримання буфера консервації капіталу та буфера системної важливості, а також виконання підвищених нормативів достатності капіталу (за результатами SREP) (планується з 2027 року)
5. Розподіл дивідендів

- Середня достатність регулятивного капіталу банків вища за чинні мінімальні вимоги – 15%.
- Із початку 2027 року НБУ планує запровадження вимог до дотримання буферів капіталу та індивідуальних вимог до капіталу за Pillar II, методологія визначення яких у роботі.
- Водночас будуть знижені мінімальні вимоги до достатності капіталу банків до європейських рівнів: із чинних 10% до 8% для регулятивного капіталу та пропорційно для інших рівнів.

Після “спліта” страховики стали прозорими та платоспроможними

Розподіл активів страховиків за достатністю прийнятного капіталу для виконання SCR

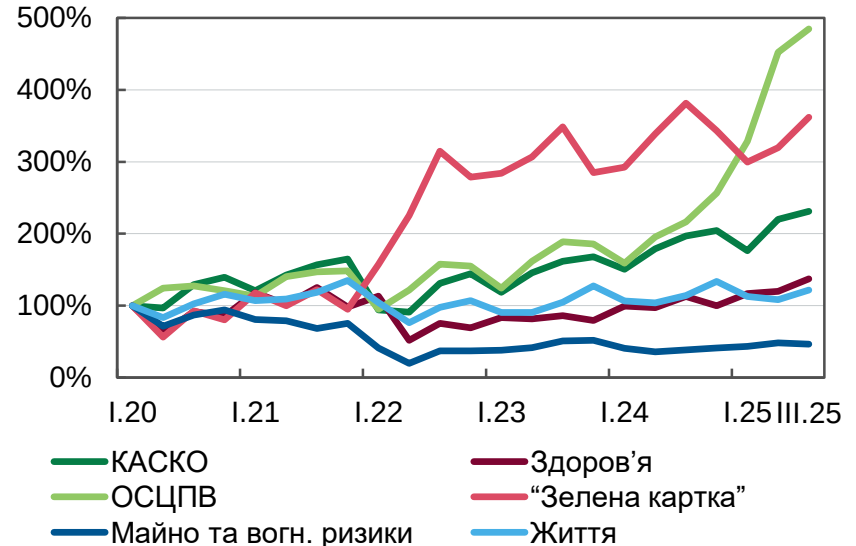

■ <100% ■ 100–119% ■ 120–149% ■ 150–199% ■ >200%

Достатність оцінено як співвідношення прийнятного капіталу для виконання SCR та SCR. Мінімальне співвідношення – 100%. За співвідношення менше 120% страховик має підготувати та виконувати план відновлення діяльності.

Джерело: НБУ.

Страхові премії за найбільшими лініями бізнесу, I квартал 2020 року = 100%

Джерело: НБУ.

- Внаслідок посилення регуляторних вимог страховики наростили обсяги капіталу та розкрили структуру власності.
- Зростають обсяги страхових премій, транспортне страхування домінує, тоді як розвиток інших продуктів повільний.
- Страховики пропонують убезпечення від воєнних ризиків, робота над довгостроковою моделлю страхування триває.

Рекомендації Національного банку

Рекомендації фінансовим установам

- Банкам адаптуватися до нових регуляторних вимог до капіталу та оцінки ризиків.
- Банкам врахувати нові вимоги до екологічного та соціального управління.
- Надавачам небанківських фінансових послуг забезпечити повне виконання оновлених вимог регулятора, зокрема виконувати вимоги до значимих установ.

Рекомендації державним інституціям

- Зберігати поступ реформ та євроінтеграції.
- Реалізовувати стратегії розвитку фінансового сектору та кредитування.
- Ухвалити закони для розвитку фінансового сектору, зокрема про віртуальні активи, кредитну історію, оцінку майна, зміни до Цивільного кодексу для початку дії “Закону про факторинг”.
- Уникати надмірного оподаткування банків.
- Реорганізувати Фонд розвитку підприємництва в Національну установу розвитку (НУР).
- Прискорити запровадження компенсаційної моделі підтримки іпотеки.

Пріоритети НБУ

- Провести у 2026 році чергову оцінку стійкості банків.
- Надалі імплементувати регуляторні вимоги ЄС.